

רשומות

הצעות חוק

9 ביולי 1975

1197

א' באב תשל"ה

עמוד

418

419

חוק-יסוד : הצבא

חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 9), תשל"ה—1975

חוק-יסוד: הצבא

1.	צבא-הגנה-לישראל הוא צבאה של מדינת ישראל.	צבא-הגנה
לישראל -
צבא המדינה
2.	(א) צבא-הגנה-לישראל נתון למרותה של הממשלה.
(ב) שר הבטחון ממונה על צבא-הגנה-לישראל מטעם הממשלה.	כפיפות למרות
האזרחית
3.	(א) ראש המטה הכללי הוא הדרג הפיקודי העליון בצבא-הגנה-לישראל.
(ב) ראש המטה הכללי נתון למרות האזרחית כפי שקבוע בחוק זה.	סמכותו של ראש
המטה הכללי
4.	הממשלה תמנה את ראש המטה הכללי לפי המלצת שר הבטחון.	מינוי ראש
המטה הכללי
5.	הסמכות להוציא הוראות ופקודות המחייבות בצבא-הגנה-לישראל, תיקבע בחוק או מכוחו.	הוראות ופקודות
בצבא-הגנה-
לישראל
6.	דרכי גיוס החובה לצבא-הגנה-לישראל ייקבעו בחוק או מכוחו.	גיוס חובה
7.	אין להקים או לקיים כוח מזויין מחוץ לצבא-הגנה-לישראל אלא על-פי חוק.	הוראות בדבר
כוחות מזוינים

דברי הסבר

- סעיף 3** סעיף זה מגדיר את מעמדו של הרמטכ"ל ואת כפיפותו לשלטון האזרחי.
- סעיף 4** הסעיף מסדיר את מינויו של הרמטכ"ל.
- סעיף 5** בצד"ל מחייבת מערכת ענפה של הוראות ופקודות כלליות. את קביעת הסמכות להור" ציא הוראות ופקודות כאלה מעביר הסעיף המוצע לחוק שאינו הוק-יסודי, הוא חוק השיפוט הצבאי השט"ו-1955, ואמנם יחד עם חוק-יסודי זה מוצע גם תיקון לחוק השיפוט הצבאי הבא להשלים את הסעיף שלפניו.
- סעיף 6** ההפניה שבסעיף זה היא לחוק שירות בטחון, תשי"ט-1959 (נוסח משולב), המסדיר את עוני גיוס החובה.
- סעיף 7** הוראה זו באה בעקבות סעיף 4 לפקודה צבא-הגנה לישראל: "אסור להקים או לקיים כל כוח מזויין מחוץ לצבא-הגנה-לישראל".

הבסיס החוקתי והחוקי של צבא-הגנה-לישראל היה עד כה פקודת צבא-הגנה-לישראל, תשי"ח-1948, מיום י"ז באייר תשי"ח (26 במאי 1948), שניתנה לפי סעיף 18 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תשי"ח-1948, ואושרה בסעיף 4 לפקודת סדרי השלטון והמשפט (הוראות נוס"פ-ות), תשי"ח-1948.

מוצע עתה להביא את ענין הצבא בשורת חוקי-היסוד הדנים במוסדות ממלכתיים אחרים, כגון הכנסת, נשיא המדינה, הממשלה, החוק המוצע הולך בעקבות הפקודה האמורה מראשית ימי המדינה, אך מוסיף הוראות בענין כפיפות הצבא לממשלה ומעמדו של הרמטכ"ל והוראות אחרות שועדת החקירה - מלחמת יום הכיפורים (ועדת אנרנט) התריעה על העדרן, מבחינה זו יש לראות הצעה זו כאחה עם הצעת חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 9) תשל"ה-1975, המוגשת יחד עמה לכנסת.

סעיף 1 הוראה זו מדגישה את היות צה"ל אחד המוסדות הממלכתיים של המדינה.

סעיף 2 הוראה זו מבטאה את כפיפות הצבא לשלטון האזרחי ואת הקשר החוקתי בין שר הבטחון לבין הצבא.

חוק השיפוט הצבאי (תיקון מס' 9), תשל"ה-1975

	<p>1. בסעיף 1 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955 (להלן - החוק העיקרי), במקום הגדרת "פקודות הצבא" יבוא:</p> <p style="text-align: center;">"פקודות הצבא" - הוראות הפיקוד העליון ופקודות המטה הכללי."</p>
<p>תוספת סעיפים 2א ו-2ב</p>	<p>2. אחרי סעיף 2 לחוק העיקרי יבוא:</p> <p>2א. (א) הוראות הפיקוד העליון יוצאו על-ידי הרמטכ"ל באישור שר הבטחון. (ב) פקודות המטה הכללי יוצאו על-ידי הרמטכ"ל. (ג) סוגים אחרים של פקודות כלליות, המחייבות בצבא-הגנה לישראל והמוסמכים להוציאן ייקבעו בהוראות הפיקוד העליון.</p> <p>2ב. הוראות ופקודות כלליות אינן טעונות פרסום ברשומות ויובאו לידיעת הנוגעים בדבר בדרך שיוורה הרמטכ"ל."</p>
<p>תקפן של הוראות ופקודות</p>	<p>3. כדי להסיר ספק, מובהר בזה כי הוראות ופקודות כלליות שהוצאו בצבא-הגנה לישראל לפני תחילתו של חוק זה, הוצאו כדין.</p>

דבריו הסבר

פקודות מפקדת חיל האויר ושל פקודות מפקדת חיל הים, שכן הפקודות הנוגעות לחילות אלה נכללות בסוג הכללי של הוראות הפיקוד העליון ופקודות המטה הכללי.

סעיף 2 סעיף 2א המוצע מסדיר במפורש את הסמכות לכוונת להוצאת הוראות הפיקוד העליון (סעיף קטן (א)), פקודות המטה הכללי (סעיף קטן (ב)) ופקודות כלליות אחרות המחייבות בצבא (סעיף קטן (ג)). בנוגע לשני הסוגים הראשונים נקבעת הסמכות בחוק עצמו; לגבי סוגים אחרים היא תיקבע "מכוחו" בהוראות הפיקוד העליון.

סעיף 2ב המוצע מסדיר את הפרסום של הוראות ופקודות כלליות, שהן בבחינת "תקנות בנות פועל תחיקתי", אך הפרסום ברשומות אינו יפה להן מטעמי בטחון.

סעיף 3 הוראות ופקודות כלליות הוצאו בצבא מתחילת קיומו. הסעיף המוצע בא להבהיר שהחוק החדש אינו פוגע בתקפן.

החוק המוצע בזה בא להבהיר את ענין הסמכויות למתן הוראות ופקודות המחייבות בצבא-הגנה לישראל, סוגיה שועדת החקירה - מלחמת יום כיפורים (ועדת אגרנט) סברה שלא באה על הבהרתה הראויה בחוק הקיים. חוק זה המתקן את חוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955, משלים את ההוראה שבסעיף 5 להצעת "חוק יסוד: הצבא" האומר: "הסמכות להוציא הוראות ופקודות המחייבות בצבא-הגנה לישראל תיקבע בחוק או מכוחו."

סעיף 1 בסעיף 1 לחוק השיפוט הצבאי מוגדר המונח "פקודות הצבא" בזו הלשון:

"פקודות הצבא" - הוראות הפיקוד העליון שהרמטכ"ל הוסמך על ידי שר הבטחון להוציאן, פקודות המטה הכללי, פקודות מפקדת חיל האויר ופקודות מפקדת חיל הים."

מוצע להעביר את הסמכות להוציא הוראות הפיקוד העליון מסעיף ההגדרות לסעיף מהותי של החוק, הוא סעיף 2א - המוצע להלן, ולוותר על אזכור מיוחד של

1 ס"ח תשט"ו, עמ' 171; תשי"ח, עמ' 122; תשכ"ג, עמ' 120; תשכ"ד, עמ' 148; תשכ"ט, עמ' 193; תשל"ג, עמ' 130; תשל"ב, עמ' 140; תשל"ד, עמ' 128; ה"ח 1161, תשל"ה, עמ' 130.

